

21.09.2023

Von der Leyens kringlede vej til genvalg

Europæerne er ikke blevet klogere på, om Kommissionens formand går efter 5 år mere på posten. For der er ikke enighed om processen for, hvordan den besættes.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

I disse dag florerer der følgende vittighed blandt EU-nørder i Berlin: Hvornår melder Ursula von der Leyen ud, at hun er kandidat til at blive Kommissionsformand igen? Svar: Denne gang bliver det forhåbentlig inden Europa-Parlamentsvalget. Vittigheden er naturligvis en slet skjult hentydning til, at hun ikke stillede op til posten i 2019. Først da stemmerne var talt op, fremtryllede Frankrigs præsident Emmanuel Macron hende som kandidat.

I den forgangne uge blev europæerne ikke klogere på Kommissionsformandens fremtidsplaner. Hverken da hun holdt sin årlige tale om Unionens tilstand, eller da hun var på lynvisit i Danmark. Men det begynder at haste med en udmelding. For om mindre end ni måneder er der valg til Europa-Parlamentet.

Rent formelt er der ingen forbindelse mellem von der Leyens kandidatur og Europa-Parlamentsvalget. Slår man op i EU-traktaten, står der nemlig, at det er stats- og regeringscheferne, altså det Europæiske Råd, der indstiller en formandskandidat, som Europa-Parlamentet efterfølgende skal godkende. I traktaten står der tillige, at stats- og regeringscheferne skal tage hensyn til resultatet af Europa-Parlamentsvalget.

Det er denne sidste del af sætningen, der i 2014 fik Parlamentet til at stramme skruen gevaldigt. På egen hånd vedtog Parlamentet en procedure, hvor stats- og regeringscheferne kun kunne vælge mellem politikere, som var blevet valgt som spidskandidater til Europa-Parlamentsvalget af de europæiske politiske partier. I 2014 skabte dette nye "Spitzenkandidat-princip" ikke de store problemer. Europas konservative med spidskandidat Jean-Claude Juncker fik flest stemmer, og som mangeårig statsminister stod han under alle omstændigheder højt på kollegernes kandidatliste.

Op til valget til Europa-Parlamentet i 2019 gjorde formanden for Det Europæiske Råd Donald Tusk det klart, at stats- og regeringscheferne havde ret til at gå på kandidatjagt uden for feltet af partiernes spidskandidater. Ikke alene lå det regeringerne på sinde at bevare indstillingsretten; mange var også bekymrede for, at de ikke ville få en slagkraftig liste af kandidater at vælge imellem. For hvilken europæisk toppolitiker ville dog ofre sit embede derhjemme for en chancesejllads mod Bruxelles?

I tråd med dette forkastede regeringerne i 2019 den ukendte spidskandidat, Manfred Weber. I stedet blev en anden tysk kristendemokrat, von der Leyen, trukket op af hatten. Efter betragtelig turmult godkendte Parlamentet hende som formand med et knebent flertal på ni stemmer. For at overbevise de mange fortørnede

parlamentarikere måtte hun derfor love, at hun ville arbejde for et mere demokratisk valgsystem. Det er der imidlertid ikke kommet meget ud af. Og det kunne være én af grundene til, at hun er tavs om et muligt nyt kandidatur.

Går hun efter en ny periode, uden at ville stille op til Europa-Parlamentsvalget, kan hun blive beskyldt for løftebrud og for at svække demokratiet. Stiller von der Leyen op til Europa-Parlamentet, skal hun derimod igennem en langvarig valgkamp med mange debatter, som kan svække hendes nuværende "præsident-image." Og hvad gør hun så, hvis kristendemokraterne ikke får et prangende valg?

Så hvem ved. Måske overvejer hun også, om der er en lettere vej til en toppost, nemlig NATO-generalsekretærposten. Også af den grund er det værd at følge med i von der Leyens næste træk.